

at et medlem for kortere eller længere tid træder tilbage til fordel for ham. Stedfortræderen tager i så fald plads ved forhandlingsbordet, mens medlemmet enten forlader udvalgslokalet eller sætter sig blandt stedfortræderne.

En rigsdagsmand kan være medlem af flere udvalg, men er det som regel ikke, idet utrikesudskottet dog i så henseende danner en undtagelse. Noget oftere forekommer det, at et udvalgsmedlem er stedfortræder i et andet udvalg, eller at en rigsdagsmand har flere stedfortræderhverv. Dette sidste kan ikke undgås i førstekammeret, der ellers ville være ude af stand til at få alle udvalgs- og stedfortræderpladser besat. Med sit lavere medlemstal skal førstekammeret jo nemlig vælge lige så mange medlemmer til fællesudvalgene som andetkammeret (derimod vælger andetkammeret flere stedfortrædere end førstekammeret). Som helhed kan det siges, at næsten alle svenske rigsdagsmænd bortset fra formænd og ministre har mindst eet hverv som udvalgsmedlem eller stedfortræder.

For at udvalgene skal kunne overkomme det omfattende arbejde, som udføres af dem — først og fremmest behandling af de forslag, der henvises til dem, men også udfoldelse af et selvstændigt initiativ, hvortil kommer opgaver af kontrollerende og administrativ karakter — arbejder de i stort omfang i afdelinger, ligesom der kan nedsættes underudvalg, hvad udvalgenes store medlemstal også må opfordre til.

Desuden gør udvalgene i udstrakt grad brug af *sekretærhjælp*. Statsudskottet har endog — foruden betjente — 14 medhjælpere (1 sekreterare, 8 notarier, 1 kamrerare, 1 registrator og 3 kanslister), mens konstitutionsudskottet beskæftiger 6 medhjælpere, bevillingsudskottet 4 og andre udvalg 3, 2 eller 1. Udvalgene har derfor også særlige kontorer med telefonvagt (statsudskottet har 10 telefoner). Som medhjælpere fungerer hovedsagelig tjenestemænd fra ministerierne eller andre statsinstitutioner, hvilke tjenestemænd helt eller delvis fritages for andet arbejde under rigsdagssamlingerne, men også kun under disse, da ingen af udvalgene arbejder mellem samlingerne. Da sekretærarbejdet er vellønnet, andrager fællesudvalgenes årlige lønningsbudget et betydeligt beløb, i 1948 således 282 000 kr. eller i danske penge 375 000 kr. Hertil kommer yderligere et beløb for de øvrige udvalg. Denne store udgift må ses på baggrund af det store antal skrivelser, der udgår fra udvalgene, de indgående udredninger, som foretages, og udvalgenes i mange tilfælde meget omfattende betænkninger. Desuden gøres der meget ud af udvalgsprotokollerne. Tjenestemændene udfører iøvrigt ikke blot skriftlige arbejder, men er også behjælpelige under udvalgsforhandlingerne, f. eks. med at forelægge sagerne.

Finland.

I Finland skal ethvert lovforslag, før det kommer til behandling i rigsdagssalen, henvises til et udvalg, hvilket sker efter forslag af talmanskonferencen (formanden, næstformændene og udvalgenes formænd).

Når udvalget har afgivet betænkning, sættes sagen til 1. behandling, og den går derefter til *det store udvalg* (en slags erstatning for, at rigsdagen kun har eet kammer), hvis betænkning skal foreligge, før 2. behandling kan finde sted. Godkender rigsdagen det store udvalgs indstilling, finder sagen sin endelige afgørelse ved 3. behandling, under hvilken der ikke kan stilles ændringsforslag. I modsat fald sendes lovforslaget tilbage til det store udvalg, for at det kan tage stilling til de af rigsdagen foreslåede ændringer, eventuelt efter at der er indhentet erklæring fra det udvalg, der oprindeligt havde lovforslaget til behandling. Sagen går derefter til fortsat 2. behandling for endelig at finde sin afgørelse ved 3. behandling.

Foruden det store udvalg, hvis medlemstal er fastsat til mindst 45, skal ved begyndelsen af hver ordentlig rigsdagssamling nedsættes følgende *stående udvalg*:

1. Grundlovsudvalget (mindst 17 medlemmer), der navnlig behandler forslag til ændringer i forfatningen og i rigsdagens forretningsorden.

2. Lovudvalget (mindst 17 medlemmer), til hvilket alle de lovforslag henvises, som ikke hører under et andet udvalg.

3. Udvalget for udenrigske anliggender (mindst 17 medlemmer). Dette udvalg behandler bl. a. traktater med andre lande, ligesom det modtager oplysninger angående forholdet til udlandet.

4. Statsudvalget (mindst 21 medlemmer), der behandler finansielle forslag og gennemgår statsrevisorernes betænkning m. v.

5. Bankudvalget (mindst 11 medlemmer), som fører tilsyn med Finlands Bank og behandler forslag vedrørende bank- og pengevæsen.